

EL MICALET GALÀCTIC

Propostes didàctiques Poemes de butxaca

Elaborades per Fina Girbés

P O E M E S D E B U T X A C A

DESCRIPCIÓ

Autora: Fina Girbés
Dibuixos: Montse Ginesta

Edicions Bromera / Alzira, 2009
Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 143

Format: 20,5 x 13 cm, pàgs. 64
Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre
Edat: a partir de 8 anys.

Es tracta d'un conjunt de poemes que tenen en comú el fet de cabre en una butxaca, bé per la senzillesa, bé per la seua grandària o bé per la quotidianitat que representen. Alguns parlen d'objectes menuts, altres de moments fugaçs; tot ells, de situacions properes als lectors a qui van adreçats. Aquests s'hi sentiran identificats i de segur que gaudiran aprenent-los i recitant-los. Un exercici molt recomanable i assequible que permet augmentar el bagatge lèxic, i al mateix temps delectar-se amb la musicalitat i el ritme dels poemes.

RESUM ARGUMENTAL

Els vint-i-cinc poemes de què consta aquest llibre presenten un gran ventall de temes ben coneguts pels infants i fàcilment observables en el dia a dia. Alguns descriuen imatges visuals de la naturalesa ben conegudes com ara les fases de la lluna, l'arc de Sant Martí o una tempesta. Altres, del temps d'oci dels infants: passejar en bicicleta, pujar als cavallets, fer castells en l'arena, llegir un llibre... També n'hi ha que inclouen sentiments diversos dels

infants: desitjos, pors, il·lusions. No hi poden faltar els animals: les cigonyes, les formigues i el gos. Finalment, cal destacar tres poemes que aconsellen, amb bon ritme i musicalitat, practicar unes actituds positives com ara donar les gràcies, creuar adequadament el carrer o menjar bé a taula.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

La poesia infantil és un gènere que compta amb poques publicacions i que, per contra, els educadors utilitzen sovint com a eina que afronta la llengua de manera lúdica i divertida.

Els poemes d'aquest llibre tenen extensió i estructura diversa, i això permet abordar-los de maneres distintes. Predomina la rima assonant i un ritme àgil, que els confereix una musicalitat característica.

Hi ha abundància d'adjectius que permetran enriquir el lèxic. Les metàfores i les comparacions són els recursos literaris que més hi sovintegen. A més, l'ús d'anàfores i paral·lelismes propicia que l'infant s'anime i pugui ell mateix ampliar o crear, per imitació, poemes propis.

Pel que fa a la temàtica, aquesta ve marcada per la quotidianitat i la proximitat al món de l'infant i té present des de la natura fins als sentiments, els animals, les aficions... Una gran diversitat de temes amb què els lectors d'aquestes edats se sentiran identificats i podran gaudir.

Del que hem explicat es dedueix l'interés central del llibre, que rau en l'abundant quantitat de recursos i d'aplicacions didàctiques que aquest poemari pot proporcionar als educadors i animadors.

Però, a més, tot i la senzillesa dels poemes, se'n poden extraure altres temes i unes actituds i valors aplicables en l'aula, com ara:

–L'estima per les persones.

- L'expressió de l'amor amb gestos que el palesen.
- La cura de la natura i la valoració dels seus paisatges.
- La relació entre els adults i els infants, mitjançant el diàleg.
- L'assumpció d'una sèrie de normes bàsiques de convivència i respecte.
- El desig de millorar personalment i tot el que ens envolta.
- L'educació per a la salut, mitjançant uns hàbits saludables i una utilització correcta del temps d'oci.
- L'estima pels animals.
- La importància de l'educació vial.
- El gaudi de la poesia.
- El reconeixement del benefici que ens aporten els llibres.
- El valor de l'amistat que enriqueix les persones.
- La identificació de la poesia que amaga la quotidianitat i allò que tenim més a prop.
- La felicitat que comporta el fet d'evitar comparacions i enveges.

L'AUTORA

Fina Girbés Nàcher va nàixer a Algemesí (València) el 1957. Ha exercit durant molts anys de mestra i actualment treballa en la traducció i correcció de textos. És autora de nombroses propostes didàctiques per a llibres i del llibre *Poemes de diumenge i dies faeners*. Amb aquest títol s'estrena com a poetessa en la col·lecció «El Micalet Galàctic».

LA IL·LUSTRADORA

Montse Ginesta Clavell va nàixer a Seva (Barcelona) el 1952. Estudià en l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona. Ha il·lustrat més de 150 obres de diferents editorials i en l'actualitat és directora

de la revista infantil *Tretzevents*. Ha obtingut premis importants com el Serra d'Or (1982), el Lazarillo (1987) i el Premi Nacional d'Il·lustració (1988 i 1994). En la col·lecció «El Micalet Galàctic» ha il·lustrat alguns llibres com *Guillem i els 880.000 pastissos* o *Un ase a l'hipòdrom*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Un llibre de poemes esdevé una eina molt valuosa per a animar els lectors a qui va adreçat tant a la lectura com a l'escriptura. Té l'avantatge que es pot començar per qualsevol pàgina i rellegir el poema que més ha agradat sense necessitat de llegir el llibre complet. Això pot ser un al·licient per als infants a qui els costa més la lectura. És clar que un bon lector se l'empassarà i en gaudirà sense cap problema. Un poemari és, per tant, una bona manera de captivar nous lectors.

A més, les propostes didàctiques poden aplicar-s'hi com un joc en major grau que en un text narratiu, i permeten la participació activa dels lectors. L'educador pot triar quines propostes s'adeqüen més al nivell de l'aula i, de segur que algunes referides a un poema concret les podrà fer extensives a altres poemes del llibre. Per tant augmenta el ventall de possibilitats a l'hora de plantejar activitats lúdiques.

Abans de la lectura del llibre, convé recordar alguns dels poemes que, ben probablement, els alumnes van memoritzar quan eren més menuts i són capaços de recitar. Fins i tot, n'hi deu haver alguns que se'ls sàpïen tots perquè els aprengueren en cursos anteriors. Així, poden experimentar la satisfacció que produeix el seu record i animar-se a aprendre'n de nous.

Com que es tracta de vint-i-cinc poemes de temàtica diferent es proposa en la mateixa sessió fer un sorteig per tal de repartir un poema per alumne i introduir l'atzar com un element engres-

cador. Al final de les propostes s'ha afegit un annex amb els títols del poemes preparats per a retallar, doblegar i repartir. Fins i tot, els alumnes poden fer-se la col·lecció dels que van aprenent de memòria i anar apegant-se'ls darrere de la llibreta de llengua.

En les activitats de l'apartat A (Fitxa de lectura), en l'exercici n. 2 de comprensió lectora, s'ha intentat abraçar, amb una sèrie de preguntes de diferents poemes, una comprensió general i no exhaustiva del poemari.

Pel que respecta a l'apartat B, el de les activitats complementaries hi ha exercicis (núm. 1, núm. 2 i núm. 3) que pretenen, sense entrar en nomenclatura específica, que els alumnes es familiaritzen amb els recursos literaris (adjectivació, metàfores, comparacions...). Altres activitats com la núm. 5 i la núm. 6 s'apliquen a motivar l'expressió escrita i la creativitat a partir de la imitació. És important mantindre un aspecte lúdic i de desxiframent que tant els agrada als alumnes, com en les activitats núm. 4 i núm. 9.

Un altre recurs didàctic que ens facilita sempre un poemari és la dramatització. Així doncs, l'activitat núm. 14 ha transformat dos poemes en text dramàtic.

També, s'ha volgut afegir una activitat, la núm. 15, que pretén suggerir maneres distintes de recitar i, sobretot, de jugar amb els poemes. De segur que l'educador, amb la seua experiència didàctica, podrà aplicar les estratègies proposades a molts altres poemes del mateix llibre.

Finalment, cal dir que la proposta ha estat elaborada atenent únicament els interessos de l'alumnat i, encara que també s'ha tingut en compte el currículum escolar del segon cicle de Primària, únicament pretén ser una guia de recursos que el professorat pot utilitzar segons el context en què treballa, i, per tant, queda al criteri individual la facultat d'aplicar totalment o parcialment el material.

SOLUCIÓ D'ALGUNES DE LES ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES PROPOSADES

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 1

Un titella → enfurrunyat,	la mà → delerosa,
llamps → refulgents,	somnis → ferotges,
pètals → vaporosos,	tapissos → breus,
uns versos → endreçats,	un zumzeig → incessant,
un nen → ajupit,	els ulls → clucs,
la pluja → mandrosa,	tiges → trencadisses,
gimnastes → disciplinats,	un paper → esguerrat.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 3

La mà et veu com el millor dels tresors.

Un bes tan dolç com la mel.

Es multipliquen igual com esclata-sangs.

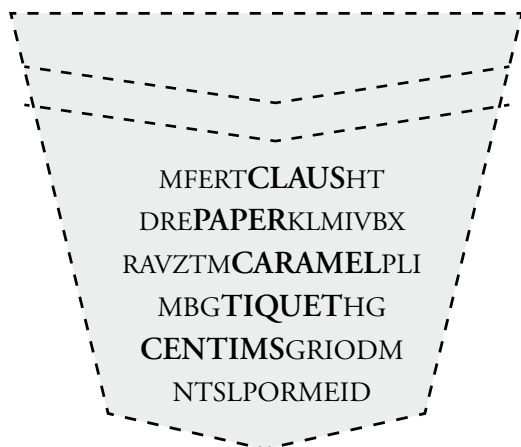
El taronja, suau com una esponja.

Les teues tiges trencadisses com els fils.

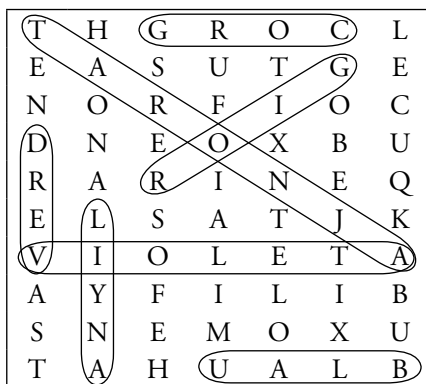
Marquen el pas com uns gimnastes disciplinats.

Lluna redona i completa com moneda de plata.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 4

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 9

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editorial autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen.

A) FITXA DE LA LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTORA:

DIBUIXOS:

EDICIONS BROMERA, SL.

COL·LECCIÓ: NÚM.:

1. Completa la columna de la dreta amb el títol del poema. A la columna esquerra hi ha un grup de paraules que et donen la pista.

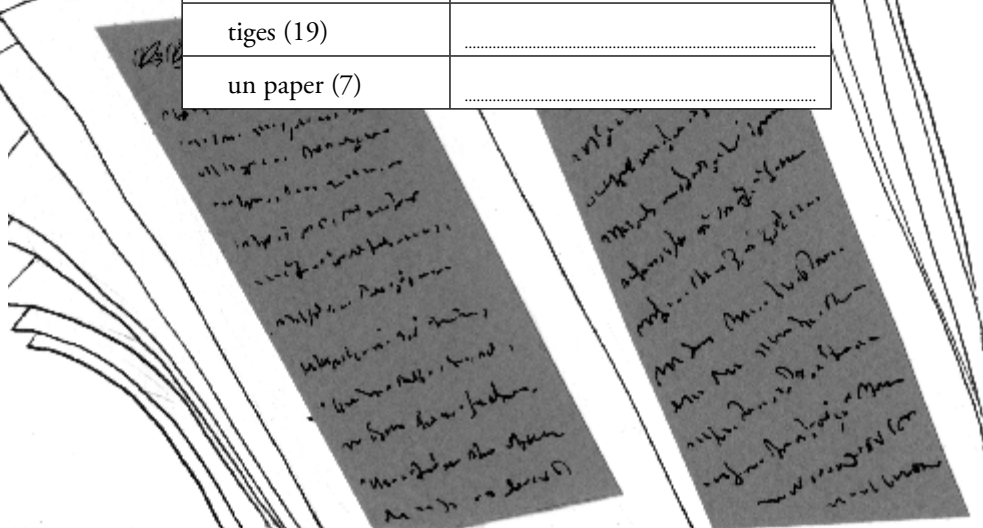
PISTES	TÍTOL DEL POEMA
a) No lladren ni mosseguen
b) Humit a la galta
c) Bon profit!
d) Com moneda de plata
e) Amb pètals fins, vaporosos
f) És de bona educació
g) Fas de vidriola
h) Marxen en filera
i) Un munt de mons diferents
j) El rei de la màgia

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Emparella els noms amb els adjectius que apareixen en els poemes. Una pista (només si la necessites): el número entre parèntesis és el de la pàgina on es troben.

NOMS	ADJECTIUS
un titella (14)
llamps (22)
pètals (18)
uns versos (7)
un nen (54)
la pluja (22)
gimnastes (34)
la mà (8)
somnis (11)
tapissos (18)
un zumzeig (39)
els ulls (36)
tiges (19)
un paper (7)

2. Ompli els buits amb les vocals i sabràs com anomena l'autora aquests elements següents en els poemes del llibre:

Edificis: b.....sc.....s d..... c.....m.....nt..... f.....rr.....

Camps: tr.....ss.....s d..... v.....rd d..... f.....ng

Llibre: c.....mp.....ny d'.....v.....ntur.....s

El cabell: b.....sc d..... p.....ls

Els formiguers: m.....n.....sc.....ls v.....lc.....ns

3. Relaciona les dues columnes i escriu les comparacions que has obtingut:

Un bes tan dolç ●

● esclata-sangs

La mà et veu ●

● uns gimnastes
disciplinats

El taronja, suau ●

● els fils

Es multipliquen igual ●

com

● una esponja

Les teues tiges trencadisses ●

● la mel

Marquen el pas ●

● el millor dels tresors

Lluna redona i completa ●

● moneda de plata

.....

.....

.....

.....

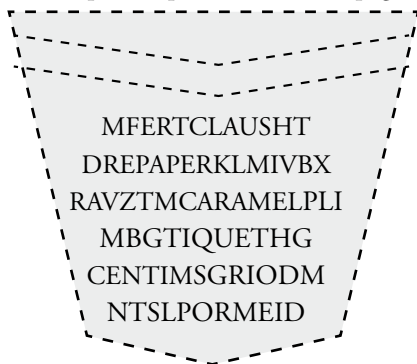
.....

.....

.....

4. Descobreix i encercla els noms d'allò que hi ha dins la butxaca que es descriu al primer poema del llibre, pàgina 7.

5. Hi ha objectes senzills als quals, com a la butxaca, mai no els han dedicat cap poema. Continua aquesta llista amb coses senzilles i, si t'atreveixes, inventa un poema que faci referència a algun dels objectes relacionats:

OBJECTES	POEMA
Un pinça d'estendre
Uns cordons de sabates
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Completa els parells de versos. Els dos primers són del poema «Somiar». Els altres els has de completar tu mateix.

Hi ha somnis ferotges que

Hi ha somnis desgavellats que.....

Hi ha somnis melosos que

Hi ha somnis estranys que

Hi ha somnis divertits que

Hi ha somnis agradables que

7. Escriu davall del dibuix de cada rostre les accions i les expressions que es descriuen en el poema «La foto»

.....

.....

.....
No estar-se quiet

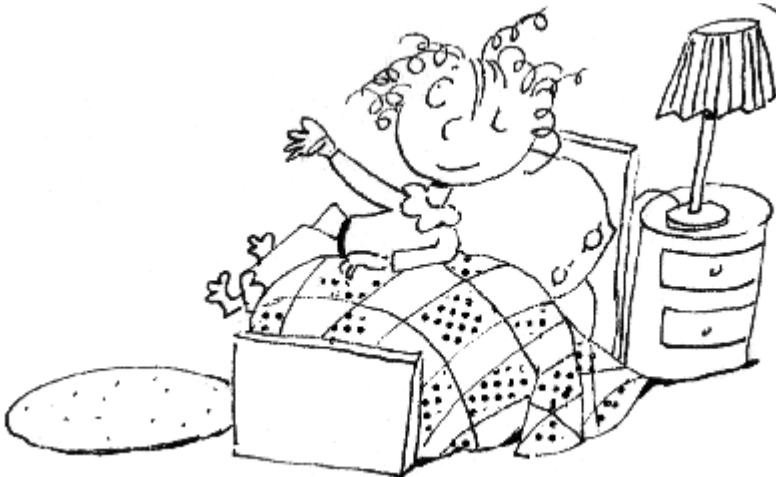
8. Reescriu els fenòmens meteorològics de manera ordenada segons els enumera el poema «La tempesta».

vent fort, pluja forta, trons, gran nuvolada,
gotes grosses, llamps

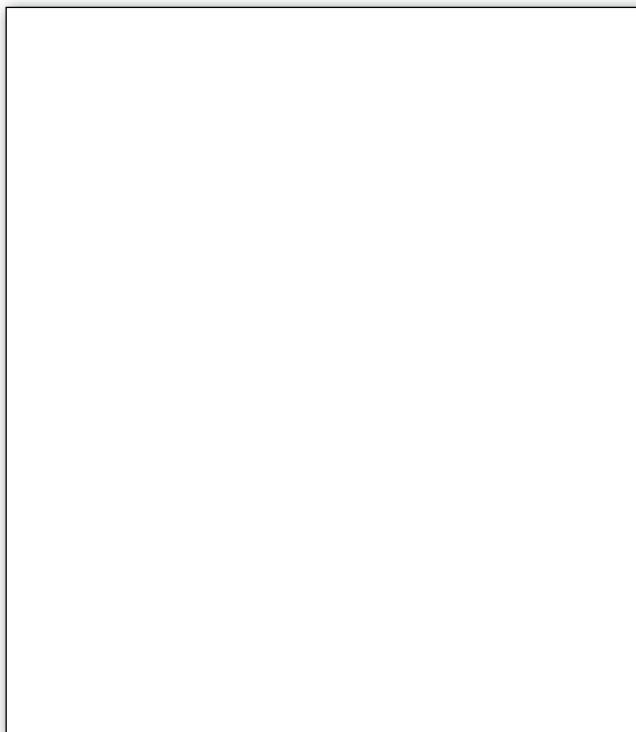
1.
2.
3.
4.
5.
6.

9. Busca en la sopa de lletres els 7 colors de l'arc de Sant Martí.

T	H	G	R	O	C	L
E	A	S	U	T	G	E
N	O	R	F	I	O	C
D	N	E	O	X	B	U
R	A	R	I	N	E	Q
E	L	S	A	T	J	K
V	I	O	L	E	T	A
A	Y	F	I	L	I	B
S	N	E	M	O	X	U
T	A	H	U	A	L	B

10. Llig el poema «Un castell en l'arena» i dibuixa'l com te l'imagines.

11. Aquests dos poemes et donen uns consells. Completa'ls.

«El pas de vianants»	«A taula»
1r. Mira	1r. No et repanxoles
2n. Fes compte	2n. Menja amb
3r. Has de passar	3r. No et xucles
	4t. Mastega
	5é. Empra

12. Busca fotos teues que puguen il·lustrar els diferents moments de la vida de què parla «L'àlbum de fotos». Pots fer un mural escrivint davall els versos corresponents.

13. Escriu davall de cada foto de la lluna els quatre versos que li corresponguen del poema «Quatre llunes».

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

14. Repartiu-vos els papers entre els companys i representeu aquests dos poemes

ENTRE BASTIDORS

NARRADOR. D'amagat, entre bastidors,
un titella enfurrunyat
es nega a entrar en escena.

Quina mosca li ha picat?

TITELLA. (*Enfadat.*) Vull ser-ne el protagonista
i rebre els aplaudiments.

Per què sempre en les històries
he de fer jo de dolent?

NARRADOR. La princesa Primmirada,
amb veu dolça i to seré,
tracta de convèncer-lo
amb un senzill argument.

PRINCESA. (*Amb veu dolça.*) Tots els titelles bé saben
que eres noble i coratjós.
a més, fora de la història,
jo t'estime a muntó.

VULL UNA GOSSA

XIQUET. (*Amb to convincent.*) Mare, jo vull una gossa,
no desitge altre regal.

Una gossa que m'espere
a la llinda del portal.

MARE. Una gossa embruta, lladra,
necessita molt d'espai.

XIQUET. Pare, jo vull una gossa,
No demanaré res més.
Una gossa que em seguisca
quan camine pel carrer.

PARE. Una gossa menja, corre,
pot molestar els veïns.

XIQUET. N'hi ha de ben xicotetes
que caben en un racó,
que no lladren ni mosseguen
i quasi no fan soroll.

NARRADOR. Dins d'una capsa folrada,
en la seua habitació,
sent gemegar una gossa:
la seua gran il·lusió.

15. Juguem amb els poemes

- a) Retalleu els noms dels colors de l'arc de Sant Martí i els versos. Després podeu jugar a emparellar-los.

el roig

Si l'observe, estic tranquil.

el taronja

Suau com una esponja.

el groc

Entre les fulles es perd.

el verd

El crea el pintor a la paleta.

el blau

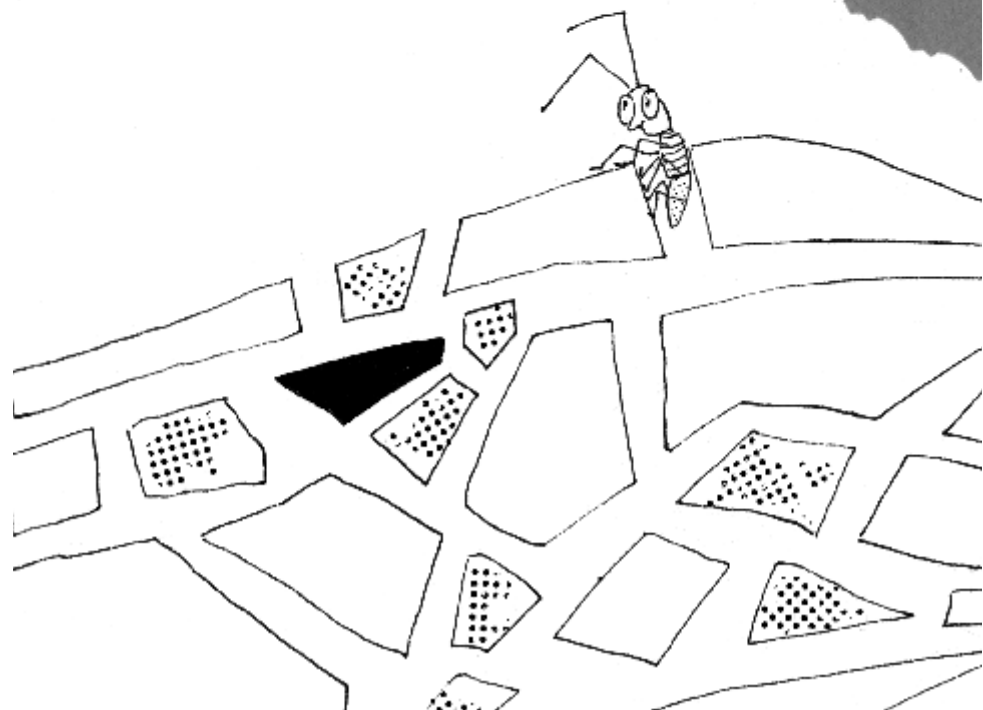
Acompanya sempre el foc.

l'anyil

A la mar, com una nau

el violeta

Diuen que fa goig

- b) Repartiu quatre números entre quatre alumnes que llegiran els versos corresponents. La resta de la classe, a cor, reciteu el versos en negreta.

GRÀCIES

1. Gràcies és una paraula
que costa ben poquet de dir.

**Gràcies, pare; gràcies, mare;
mil, mil gràcies, gràcies mil.**

2. Quan el pare amb tota cura
et prepara l'entrepà.

**Gràcies, pare; gràcies, mare;
mil, mil gràcies, gràcies mil.**

3. Quan la mare t'acompanya
a les classes de repàs.

**Gràcies, pare; gràcies, mare;
mil, mil gràcies, gràcies mil.**

4. Gràcies, són set simples lletres
que es diuen en un sospir.

**Gràcies, pare; gràcies, mare;
mil, mil gràcies, gràcies mil.**

- c) Podeu convertir un poema en cançó i ballar-la. Pinteu un cercle a terra i col·loqueu-vos dins. Al mateix temps que can-teu els versos, moveu-vos segons s'indica entre parèntesis.

La dansa del mosquit

A la nit (dos passos avant)

A la nit (torna al centre)

un mosquit (dos passos arrere)

un mosquit (torna al centre)

em destorba (dos passos a la dreta)

em destorba (torna al centre)

en el llit. (dos passos a l'esquerra)

en el llit. (torna al centre)

El llençol (dos passos avant)
El llençol (torna al centre)
fins al coll (dos passos arrere)
fins al coll (torna al centre)
i no em deslliure (dos passos a la dreta)
i no em deslliure (torna al centre)
del soroll. (dos passos a l'esquerra)
del soroll. (torna al centre)
Un zumzeig (dos passos avant)
Un zumzeig (torna al centre)
incessant (dos passos arrere)
incessant (torna al centre)
continua (dos passos a la dreta)
continua (torna al centre)
molestant. (dos passos a l'esquerra)
molestant. (torna al centre)
Zum-zum-zum, (dos passos avant)
Zum-zum-zum, (torna al centre)
com martell, (dos passos arrere)
com martell, (torna al centre)
em colpeja (dos passos a la dreta)
em colpeja (torna al centre)
el cervell. (dos passos a l'esquerra)
el cervell. (torna al centre)
Trac el braç (dos passos avant)
Trac el braç (torna al centre)
i faig xas! (dos passos arrere)
i faig xas (torna al centre)
empentant-lo (dos passos a la dreta)
empentant-lo (torna al centre)
lluny del nas. (dos passos a l'esquerra)
lluny del nas. (torna al centre)

- d) Confeccioneu un trencaclosques amb les peces del poema «Les fotos de l'àlbum». Juegueu a ordenar-les.

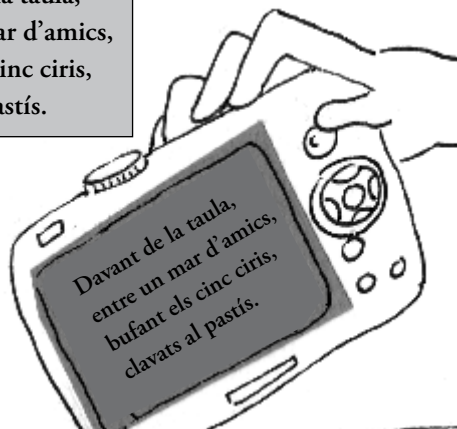
Les fotos de l'àlbum
parlen de records,
de fragments de vida
reblits per l'amor.

Dins d'un autobús
tornant d'excursió,
mentre que dormies,
vençut per la son.

Als braços dels pares,
quan eres nadó,
el primer somriure,
el primer xucló.

De moments feliços,
bocins d'il·lusions,
les fotos de l'àlbum
parlen de l'amor.

Davant de la taula,
entre un mar d'amics,
bufant els cinc ciris,
clavats al pastís.

ANNEX

Retalleu els títols dels poemes perquè el vostre mestre o mestra pugui fer l'activitat proposada a l'apartat «Suggeriments didàctics i metodològics».

A LA BUTXACA
UN BES
SOMIAR
ENTRE BASTIDORS
ROSELLA BELLA
LA FOTO
LA TEMPESTA
ABRACADABRA!
EDIFICIS
L'ARC DE SANT MARTÍ
CIGONYES MODERNES
GRÀCIES
COMPANY D'AVENTURES
XIS-XAS, XIS-XAS
UN PASSEIG AMB BICI
A LA NIT
CAVALLETS DE CARTÓ
EL PAS DE VIANANTS
UN CASTELL EN L'ARENA
LES FOTOS DE L'ÀLBUM
A TAULA
QUATRE LLUNES
FORMIGUES
VULL UNA GOSSA

Propostes didàctiques referides al llibre
Poemes de butxaca (ISBN: 978-84-9824-428-1)

© Edicions Bromera, SL
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Fina Girbés, 2008
Dibuixos de Montse Ginesta, 2009